



Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum conueniat brutis animalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](#)

QVAEST. XVI.

D. 1210. aut organa, quæ sunt corporis mēbra. Ostensum est aut * supra, q[uod] uoluntas est quæ mouet potentias animæ ad ius aelius, & hoc est applicare eas ad operationem, unde manifestum est, q[uod] Vti, primo & principaliter est uoluntatis tanquam primi mouentis, rationis aut tanquam dirigentis: sed aliarum potentiæ tanquam excipientium, quæ comparantur ad uoluntatem, a qua applicantur ad agendum, sicut in sua ad principale agens. Actio autem proprie non attribuitur istro, sed principali agenti: sicut adificatio, aedificator, non autem instrumentis, unde manifestum est, quod Vti, proprie est actus uoluntatis.

A. D. PRIMVM ergo dicendum, quod rō quidē in aliud refert: sed uoluntas tendit in id, quod est in aliud relatum per rationem, & secundum hoc diciatur, quod Vti, est referre aliquid in alterum.

A. D. II. dicendum, quod Damasc. loquitur de usu secundū quod pertinet ad executiæ potentiæ.

A. D. TERTIVM dicendum, q[uod] ē ipsa rō speculativa applicatur ad opus intelligendi, uel iudicandi a uoluntate: & iō intellectus speculativus uti d[icitur], tanquam a uoluntate motus, sicut alia executiæ potentia.

ARTICVLVS III:

Vtrum Vti, conueniat brutis animalibus,

Supr. q. n.
art. 10. ad 4.
Ca. 40. pau-
lo p[ro]pt[er] prin-
cip.
q. 11. ar. 2.

A. D. SECUNDVM sic proceditur. Videtur, q[uod] Vti, conueniat brutis animalibus. Frui enim est nobilis, quā uti, quia ut Aug. dicit in 10. de Trin. Vtūm eis, quæ ad aliud referimus, quo fruendum est: sed fruēt conuenit brutis animalibus, ut * supra dictum est. ergo multò magis conuenit eis Vti.

¶ 2 Præt. Applicare mēbra ad agendum, est uti mēbris: sed bruta animalia applicant membra ad aliqd agendum, sicut pedes ad ambulandum, cornua ad percutiendū. ergo brutis animalibus conuenit Vti.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit in li. 83. q[uod] Vti aliquid nō p[otest], nisi animal, q[uod] rōnis, est particeps.

q. 30. circa
meum, to
mo 4.
Ar. p[re]ced.

Respon. Dicendum, quod, sicut dictum est, Vti, est applicare aliqd principium actionis ad actionē: sicut consentire, est applicare motum appetitiū ad aliqd appetendum, ut dictum est. Applicare autē aliqd ad alterum nō est nisi eis, quod h[ab]et sup il[le] arbitrium: quod non est nisi eis, qui se[nt] referre aliqd in alterum, quod ad rationem pertinet: & iō solum animal rationale, & consentit, & utitur.

A. D. PRIMVM ergo dicendum, q[uod] Frui, importat absolutū motū appetitus in appetibile: sed Vti, importat motū appetitus ad aliqd in ordine ad alterum. Si ergo comparentur Vti, & Frui, quantum ad obiecta, sicut Frui, est nobilis, quā Vti, quia id, quod est absolute appetibile, est melius quam id, quod est appetibile solum in ordine ad aliud. Sed si comparentur quantum ad uim apprehensionis precedente, maior nobilitas requiritur ex parte usus, quia ordinare aliqd in alterum, est rationis: absolute autem aliqd apprehendere potest etiam sensus.

A. D. II. dicendum, q[uod] animalia p[ro] sua mēbra aliqd agunt in suu natura, nō per hoc, q[uod] cognoscator dñe n[ost]ri, ab illis operatione, un non dicuntur appetere applicare membrorum ad agendum, nec uti mēbris.

ARTICVLVS IIII:

Vtrum usus possit esse etiam ultimi finis.

A. D. TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod usus possit esse etiam ultimi finis. Dicit enim Aug.

ARTIC. II. III. ET IIII.

Fin 10. de * Tri. Omnis qui fruitur, utitur: sed ultimo fine fruitur aliquis, ergo ultimo fine aliquis utitur. cap. 8. art. 4.
medium.
mo 3.
Loco nat-
proxi-
mo.
do.
paulo p[ro]p-
p[er] principali-
bus.

¶ 2 Præt. Vti, est assumere aliiquid in facultatem uoluntatis, ut * ibidem dicitur: sed nihil magis assumitur a uoluntate, quam ultimus finis, ergo usus p[otest] esse ultimus finis.

¶ 3 Præt. Hilarius dicit in 2. de * Tri. quod æternitas est in Patre, species in imagine, id est, in Filio, uetus in munere, id est in Spiritu sancto: sed Spiritu sancto cūm sit Deus, est ultimus finis.

SED CONTRA est, quod dicit Aug. in lib 83. * q[uod] Deo nullus recte utitur: sed solus Deus est ultimus finis. ergo ultimo fine non est utendum.

Respon. Dicendum, q[uod] Vti, sicut dictum est, Art. 4. importat applicationem aliquius ad aliiquid: quod autem applicatur ad aliud, se h[ab]et in ratione eius quod est ad finem, & iō Vti, semper est eius, quod est ad finem, propter quod & ea q[uod] sunt ad finem accommoda, utilia dicuntur, & ipsa utilitas interdum usus nominatur. Sed considerandum est, q[uod] ultimo finis dicitur dupl[iciter]. Vno modo simpliciter, & alio modo quod ad aliquem. Cūm n. finis, ut * supra dictum est, dicatur q[uod]que q[uod]de res, q[uod]que autē adeptio rei, uel posse fessio eius, sicut auaro finis est uel pecunia, uel possessio pecuniae, manifestū est q[uod] simpliciter loquendo, ultimo finis est ipsa res. Non n. possessio pecuniae est bona, nisi propter bonum pecuniae: sed quod ad hunc, adeptio pecuniae est finis ultimus: non n. quereret pecunia avarus, nisi ut h[ab]eret eā. Ergo simpliciter loquendo & proprie, pecunia h[ab]et aliquis fruitur, quia in ea ultimum finem constituit: sed in quaum referit cam ad possessionem, dicitur uti ea.

A. D. PRIMVM ergo dicendum, q[uod] Augu. loquitur de usu cōliter, secundū q[uod] importat ordinem finis ad ipsam fruitionem, quam aliquis querit de fine.

A. D. SECUNDVM Dicendum, q[uod] finis assumitur in facultatem uoluntatis, ut uoluntas in illo quietescat. Vn ip[s]a requies in fine, quæ fruitio est, d[icitur] hoc modo usus finis: sed id, q[uod] est ad finē, assumitur in facultatem uoluntatis non solum in ordine ad usū eius, q[uod] est ad finē, sed in ordine ad aliā rē, i[ust]a qua uoluntas quietescit.

A. D. TERTIVM Dicendum, quod usus accipit in uerbis Hilarii, pro quiete in ultimo fine, eomo do quoaliquis, communiter loquendo, dicitur uti fine ad obtinendum ipsum, sicut dictum est. unde Aug. in 6. de * Tri. dicit, quod illa delectatio, felicitas uel beatitudo usus ab eo appellatur.

ARTICVLVS IIII.

Super quest. decima-
sexta articulū quar-
tum.

Vtrum usus precedat electionem.

A. D. QUARTVM sic procedit. In corp. 8.
ad 1.
Ca. 10. circa
medio 3. Videtur, quod usus præcedat electionem. Post electionem enim nihil sequitur, ni si executione: sed usus cum pertinet ad uoluntatem, præcedit executionem: ergo præcedit etiam electionem. **¶ 2 Præt.** Absolutum est ante relatum, ergo minus relatum est anterior: sed electio importat duas relationes, unam ei[us] quod eligitur ad finem, aliam uero ad id cui præeligitur: uetus autem importat solam relationē ad finē: ergo usus est prior electione. **¶ 3 Præt.** Voluntas uti aliis potest, in quantum mouet eas: sed

C. Ira, questionis decima-
sexta articulū pri-
mis tribus aduer-
te, & memorie com-
dato distinctione du-
plicis habitu[m]is uol-
untatis ad uolunti-
tam finem, quam id
quod est ad finē. Et
n. duplex haec habi-
tudo diuersarum rō-
rum, & tripliciter,
ut in litera d[icitur] differ-
unt. Primo, quia pri-
ma est, secundum, q[uod]
uoluntum in uoluntate:
fecit a uero, sed in
q[uod] uoluntas, ac ipsū
uoluntum se realiter
tendit. Sed & q[uod] pri-
ma